

Nieuwsbrief

Jeugdzorg

Landelijk beleidskader jeugdzorg

Hoge ambities voor 2005 - 2008

Op Prinsjesdag hebben staatssecretaris Ross en minister Donner het landelijk beleidskader jeugdzorg aangeboden aan het parlement. Dit document geeft een overzicht van de prioriteiten van de rijksoverheid voor de periode 2005 tot en met 2008. De provincies baseren hierop hun provinciale beleidskaders.

Wacht- en doorlooptijden

Het terugdringen van wacht- en doorlooptijden in de jeugdzorg heeft hoge prioriteit in het landelijk beleidskader. In verband met de urgentie van de problematiek geldt dit met voorrang voor de doorlooptijden bij de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling.

Betere hulp aan de cliënt. Dat is voor de beide bewindspersonen het motto voor de jeugdzorg in de jaren 2005-2008. Hieronder verstaan ze tijdige, effectieve en sluitende hulp, die op een zo doelmatig mogelijke wijze wordt verleend. Zij vertrouwen erop - schrijven ze aan het parlement - dat hun hoge ambities ook daadwerkelijk te realiseren zijn. Dit vertrouwen ontlenen ze aan de manier waarop onder meer bureaus jeugdzorg, zorgaanbieders, provincies en gemeenten de afgelopen hebben toegewerkt naar de invoering van de Wet op de jeugdzorg.

Extra geld voor terugdringen wacht- en doorlooptijden

Als algemene doelstelling geldt dat de wachttijden in het jaar 2006 tot een aanvaardbaar niveau moeten zijn teruggedrongen. De rijksoverheid stelt hiervoor extra middelen beschikbaar, oplopend tot 39,4 miljoen euro vanaf 2007. De bedoeling is dat de provincies doelmatigheidswinst realiseren. Dit maakt het mogelijk met de huidige middelen meer cliënten te helpen.

Verder in dit nummer:

- Toekomst cliëntenparticipatie **3**
- Civielrechtelijke plaatsingen in JJI's **5**
- Congres over effectiviteit jeugdzorg **6**
- Nieuwe directeur Jeugdbeleid VWS **7**
- Toegang tot jeugd-ggz via bureau jeugdzorg **8**

De Nieuwsbrief Jeugdzorg is een gezamenlijke publicatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Justitie.

Reacties/suggesties:

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

(foto: Bart Versteeg)

Financieel kader jeugdzorg 2005 tot en met 2008

	2005	2006	2007	2008
Totaal	977.467.098	989.302.797	997.202.801	997.202.801
- waarvan doeluitkering bureau jeugdzorg	304.384.248	305.432.750	306.367.545	306.445.817
- waarvan doeluitkering zorgaanbod	673.082.850	683.870.047	690.835.256	690.756.984

Kwaliteit en effectiviteit

Ook het verbeteren van de kwaliteit van de indicatiestelling en de effectiviteit van de jeugdzorg krijgen veel aandacht. Het ministerie van VWS ondersteunt de zogenoemde kwaliteitsimpuls in de periode 2004-2006 met een bijdrage van vier miljoen euro per jaar. Kwaliteit en effectiviteit zijn de komende jaren evenzeer sleutelbegrippen voor de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. De uitvoering van het beleidsprogramma Beter Beschermd moet in de planperiode leiden tot een adequatere jeugdbescherming. Verdere professionalisering en methodiekontwikkeling zullen de bureaus jeugdzorg in staat stellen hun jeugdreclasseringstaken beter uit te voeren.

Vier miljoen euro per jaar voor kwaliteitsimpuls

De provincies aan zet

Op basis van het landelijk beleidskader jeugdzorg maken de provincies en grootstedelijke regio's ieder een eigen

beleidskader. Daarin beschrijven zij hoe ze in de periode 2005-2008 invulling geven aan de jeugdzorg in hun werkgebied. Zij besteden daarbij ook aandacht aan hun afspraken met respectievelijk gemeenten (over de relaties met lokale voorzieningen), zorgkantoren (afstemming met de Awbz-gefinancierde jeugdzorg) en het ministerie van Justitie (afstemming met de zorg door justitiële jeugdinrichtingen).

De provincies en grootstedelijke regio's hebben tot 1 oktober 2004 de tijd hun ontwerp-beleidskaders bij de rijksoverheid in te dienen. Het Rijk toetst deze kaders aan de Wet op de jeugdzorg en het landelijk beleidskader.

Het landelijk beleidskader jeugdzorg is te vinden op www.jeugdzorg.nl. ■

(foto: Bart Versteeg)

Kort

Originele aanpak wachtlijsten in Utrecht

Net als in veel andere provincies bestaan in Utrecht al jaren lange wachtlijsten voor jeugdzorg. Het provinciebestuur geeft hoge prioriteit aan het oplossen hiervan. Voor dit doel zijn vanaf 2004 extra rijks- en provinciale middelen beschikbaar. Ter vermindering van de wachtlijsten bij de Utrechtse zorgaanbieders heeft de provincie een zekere mate van marktwerking ingevoerd. Het extra geld is niet naar rato onder de bestaande aanbieders verdeeld, maar wordt via een offertetraject ingezet. Eind 2003 is aan alle Utrechtse jeugdzorgaanbieders gevraagd offerte uit te brengen voor het realiseren van extra zorgaanbod. Eind maart 2004 is dit eerste offertetraject afgerond. Met de gehonoreerde voorstellen worden de wachtlijsten voor intensief-ambulante zorg en

pleegzorg grotendeels opgelost. In mei 2004 is een tweede offertetraject gestart. Dit keer zijn ook andere aanbieders van binnen en buiten de provincie Utrecht gevraagd met voorstellen te komen. Eind september 2004 vindt besluitvorming over deze offerteronde plaats. Alle voorstellen moeten betrekking hebben op jeugdzorg die onder de financiële verantwoordelijkheid van de provincie Utrecht valt en effect hebben op de bestaande wachtlijsten. Bureau Jeugdzorg Utrecht is ingeschakeld om de wachtlijstknelpunten in kaart te brengen en adviseert de provincie over de ingediende voorstellen. Nadere informatie bij hanneke.sikkema@provincie-utrecht.nl.

Van beneden naar boven

"De belangenbehartiging van jeugdzorg-clënten moet van beneden naar boven lopen: van de cliëntenraad op instellings-niveau naar de cliëntenvertegenwoordiging op provinciaal niveau en vandaar verder naar het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg. Dat is de kern van ons advies aan de rijksoverheid. De jeugdzorg is gedecentraliseerd naar de provincies. Op dat niveau moet je je dan ook baseren bij de collectieve belangenbehartiging op landelijk niveau"

Dit stelt Peter Lankhorst, onafhankelijk voorzitter van de Landelijke Cliëntentafel Jeugdzorg. De Landelijke Cliëntentafel liet de afgelopen jaren op verzoek van de rijksoverheid de stem van de jeugdzorg-client op landelijk niveau doorklinken. Naast ouders van jeugdzorgclënten namen er ook (professionele) cliëntenvertegenwoordigers en -ondersteuners aan deel. In verband met het inwerking-treden van de Wet op de jeugdzorg hebben de ministeries van VWS en Justitie de Cliëntentafel gevraagd advies uit te brengen over de opzet van de collectieve belangenbehartiging van cliënten - ouders en jeugdigen - op landelijk niveau. Onlangs hebben Peter Lankhorst en de zijnen dit advies uitgebracht onder de titel 'Van tafel naar forum'. Begin september heeft het kabinet zijn reactie op het advies bekendgemaakt.

Professionele ondersteuning

Bert Schuurung, voorzitter van de cliëntenraad bij de William Schrikker Stichting en namens de grootstedelijke regio Amsterdam lid van de Landelijke Cliëntentafel, onderstreept vanuit zijn ervaring het belang van professionele ondersteuning van cliëntenraden. "Het is niet eenvoudig een cliëntenraad van de grond te krijgen en draaiende te houden. Cliëntenraden met professionele ondersteuning doen het in dit opzicht aantoonbaar beter dan raden die het zonder moeten stellen. Ook bij de William Schrikker Stichting hebben we er veel baat bij. Onze cliëntenondersteuner heeft bijvoorbeeld geholpen een eigen manier van vergaderen met licht verstandelijk gehandicapten te ontwikkelen. Onze cliënten worden soms zo druk en enthousiast, dat ze niet meer naar elkaar kunnen luisteren. Daarom geven wij iedereen drie gekleurde kaartjes. Als je een rood kaartje omhoog steekt, betekent dit: 'even stilte s.v.p., ik heb iets belangrijks te vertellen'. Oranje betekent dat je er nog iets aan toe wilt voegen en groen dat je het er volledig mee eens bent. Dat werkt uitstekend", stelt Bert Schuurung. "Ook voor de continuïteit van een cliëntenraad is professionele ondersteuning van essentieel belang. Het is niet alleen hard knokken om een positie te verwerven, maar ook om die positie te behouden. In de praktijk moet je de directie en het bestuur voortdurend bij de les houden. Een cliëntenraad kan zich dus niet permitteren door het verloop onder cliënten steeds helemaal opnieuw te moeten beginnen. Dit zelfde geldt voor cliëntenparticipatie op provinciaal en landelijk niveau", aldus Bert Schuurung.

V.l.n.r. Peter Lankhorst en Bert Schuurung: "Het Landelijke Cliëntenforum is geen nieuw instituut, maar een interprovinciaal netwerk." (United Photos de Boer)

Hoe staat het er op dit moment voor met de cliëntenparticipatie?

Peter Lankhorst: "Op grond van de Wet op de jeugdhulpverlening zijn jeugdzorginstellingen al een aantal jaren verplicht een cliëntenraad in te stellen. Het heeft lang geduurd, maar deze raden beginnen nu eindelijk goed van de grond te komen. Iedereen weet dat actieve betrokkenheid van ouders en jeugdigen motiverend werkt en dat de kwaliteit en de effectiviteit van de zorg daardoor toenemen. Maar toch gaat het nooit vanzelf.

Professionals praten nu eenmaal gemakkelijker met elkaar dan met cliënten. Bovendien is het bij instellingen een continu komen en gaan van cliënten. Dit brengt risico's met zich mee voor de continuïteit van cliëntenraden. Op provinciaal niveau is het beeld nogal wisselend. In enkele delen van land bestaat een provinciaal cliëntenplatform, maar de meeste provincies en grootstedelijke regio's zijn op dit gebied nog zoekende. Zij moeten wel iets doen, want de Wet op de jeugdzorg schrijft voor dat zij de cliëntenorganisaties in hun werkgebied betrekken bij de ontwikkeling van het provinciale beleidskader jeugdzorg.

"Cliëntenparticipatie motiveert, maar gaat nooit vanzelf"

Een zelfde verplichting geldt voor de rijksoverheid bij de opstelling van het landelijk beleidskader. De Landelijke Cliëntentafel was tot nu toe het aanspreekpunt voor het Rijk. De samenstelling daarvan behoeft verbetering. In de eerste plaats omdat jeugdige cliënten nu alleen indirect, via ouders en professionele vertegenwoordigers zijn vertegenwoordigd. In de tweede plaats omdat de leden afkomstig zijn uit een beperkt aantal provincies."

(foto: Bart Versteeg)

Waar komt jullie advies op hoofdlijnen op neer?

Peter Lankhorst: "Zoals gezegd, kiezen wij voor een opzet van beneden naar boven. Cliëntenparticipatie speelt zich primair af op instellingsniveau. De instelling moet de cliëntenraad de daarvoor benodigde faciliteiten bieden. Voor instellingsoverstijgende zaken is een aanspreekpunt nodig op het niveau waar de wetgever de eerste verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg heeft gelegd: de provincie of grootstedelijke regio. De provincies en regio's kunnen dit zelf invullen. De wet geeft hiervoor geen voorschriften.

"Professionele ondersteuning op alle niveaus nodig"

Voor kwesties die ook het provinciale niveau te boven gaan, heb je vervolgens een interprovinciaal aanspreekpunt nodig. Dit moet zorgen voor de collectieve belangenbehartiging van cliënten op landelijk niveau en optreden als gesprekspartner van de rijksoverheid, het Interprovinciaal Overleg en dergelijke. Ons voorstel is hiervoor een Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg op te richten, waardoor *alle* cliënten - ouders en jeugdigen - zich vertegenwoordigd voelen. Verder pleiten wij voor professionele ondersteuning op alle niveaus. Dat is een voorwaarde om de continuïteit te kunnen waarborgen. De kosten van

cliëntenparticipatie zouden in de toekomst moeten worden gefinancierd uit een opslag op de normprijzen voor jeugdzorg."

Hoe moet het Landelijk Cliëntenforum er uitzien?

Peter Lankhorst: "Wij zijn doelbewust niet gekomen met een voorstel voor een nieuw landelijk instituut, los van het provinciale niveau. Daar zit niemand op te wachten. Het Landelijk Cliëntenforum is vooral een interprovinciaal netwerk. Dit netwerk moet de enorme hoeveelheid kennis en ervaring die in het land aanwezig is, met elkaar verbinden en toegankelijk maken. Met enkele 'verbindingsofficieren' en een goede website als informatieknoppunt kun je een heel eind komen. Daarnaast blijft persoonlijk contact tussen provinciale cliëntenvertegenwoordigers noodzakelijk en moet het Rijk een duidelijk aanspreekpunt hebben. Daarom stellen wij voor binnen

het Cliëntenforum een Landelijke Cliëntentafel te laten bestaan. Per provincie/regio kunnen er twee vertegenwoordigers aan deelnemen. Wij denken aan een evenwichtige mix van cliënten en cliëntenondersteuners die goede contacten hebben met hun achterban. Jongeren blijken weliswaar op alle niveaus te willen participeren, maar liever niet (regelmatig) te willen vergaderen. Zij geven in het algemeen de voorkeur aan flexibeler werkvormen, zoals themabijeenkomsten, panels en een eigen website. Daar is een activiteitenbudget voor nodig. De resultaten kunnen via de cliëntentafel op landelijk niveau worden geagendeerd. Verder is het de bedoeling dat de stem van jongeren blijft doorklinken via het Jeugdwelzijnsberaad, dat bestaat uit vertegenwoordigers van jongerenraden in de jeugdzorg."

Hoe schat je de haalbaarheid van het advies in?

Peter Lankhorst: "Afgaand op het vooroverleg met de rijksoverheid en de provincies, heb ik goede hoop dat ons advies op hoofdlijnen wordt overgenomen. De kracht van ons voorstel is de 'van-beneden-naar-boven-benadering'. Wij baseren de landelijke cliëntenparticipatie op het provinciale niveau. Maar in zekere zin is dit tevens de *zwakte* van ons advies, want nog lang niet alle provincies en grootstedelijke regio's hebben een werkbare vorm van cliëntenparticipatie ontwikkeld. Ik heb er echter wel vertrouwen in, dat dit alsnog gebeurt. Geen enkele zichzelf respecterende provincie kan op dit gebied achterblijven. De cliëntenraden bij de instellingen zullen zich toch op de één of andere manier vertegenwoordigd willen zien op landelijk niveau. Laten we ook vooral niet vergeten dat de cliënt centraal staat in de Wet op de jeugdzorg!" ■

Wat doet het Rijk met het advies?

De ministeries van VWS en Justitie onderschrijven de hoofdlijn van het advies van de Landelijke Cliëntentafel. Die komt op het volgende neer: ontwikkel een Landelijk Cliëntenforum als netwerkorganisatie met verschillende werkvormen, die van onderop is opgebouwd. De ministeries stellen daarbij als voorwaarde dat het forum functioneert als ontmoeting- en uitwisselingsplaats voor cliënten. Er moet dus niet over, maar met cliënten worden gesproken. Verder zien de ministeries het forum niet als een nieuwe organisatie, maar als een aantal activiteiten waar een bestaande organisatie subsidie voor kan aanvragen. Voor de organisatie van het Landelijke Cliëntenforum en de uitvoering van activiteiten op het terrein van cliëntenparticipatie is een totaalbedrag beschikbaar van maximaal € 300.000 per jaar. De ministeries van Justitie en VWS betalen ieder de helft van dit bedrag.

Maak meer onderscheid tussen jongeren met problemen en probleemjongeren

Er is in de media de afgelopen tijd veel over te doen geweest: de civiele plaatsing van jongeren met ernstige gedragsproblemen in justitiële jeugdinrichtingen (JJI's), tussen jongeren die daar hun straf uitzitten. Onlangs hebben minister Donner en staatssecretaris Ross aan de Tweede Kamer laten weten wat zij hieraan gaan doen.

De gesignaleerde problemen komen in het kort op het volgende neer. Het aantal civiele crisisplaatsingen van jeugdigen met ernstige gedragsproblemen in JJI's is sterk toegenomen. Voor deze jongeren bestaat geen geschikt zorgaanbod, ze blijven te lang in de JJI's en het ontbreekt aan een passend vervolg. Een door minister Donner en staatssecretaris Ross ingestelde werkgroep kreeg de opdracht met voorstellen voor verbetering te komen. Deze 'Werkgroep optimalisering zorgaanbod voor jeugdigen met ernstige gedragsproblemen' heeft in juni 2004 advies uitgebracht. Populair gezegd, stelt de werkgroep voor in het vervolg meer onderscheid te maken tussen jongeren met (gedrags)problemen en probleemjongeren (lees: jongeren die strafrechtelijk zijn veroordeeld).

Naast gedragsstoornissen vaak ook psychiatrische problemen

Om welke jongeren gaat het?

Uit onderzoek blijkt dat de bewuste jeugdigen in de huidige situatie tussen wal en schip vallen. Zij kampen met een meervoudige problematiek, op het grensvlak van verschillende sectoren. Hun gedragsstoornissen gaan vaak samen met psychiatrische problemen (56%) en soms ook met een licht verstandelijke handicap (19%). Door hun ernstige gedragsproblemen zijn deze jeugdigen moeilijk te handhaven en hebben zij bescherming nodig. Hoewel dit laatste voor de kinderrechter de (belangrijkste) reden is voor een civiele crisisplaatsing in een JJI, gaat het in bijna de helft van de gevallen om jeugdigen die ook strafbare feiten hebben gepleegd. Het onderscheid tussen jeugdigen met een civielrechtelijke plaatsing en degenen met een straf-

rechtelijke plaatsing is dus niet altijd even zwart-wit als soms wordt gesuggereerd.

Het advies

Het advies van de eerdergenoemde werkgroep is als volgt samen te vatten:

1. zorg voor voldoende en passend aanbod van crisisopvang en behandeling voor jeugdigen die primair bescherming nodig hebben en die niet dusdanige strafbare feiten hebben gepleegd, dat op grond daarvan opvang en behandeling geboden zijn. Positioneer dit - intersectorale - aanbod binnen de provinciaal gefinancierde jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (jeugd-ggz) en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapten (lvg-zorg);
2. beëindig de plaatsing van deze jeugdigen in JJI's.

Hoe verder?

In hun brief aan de Tweede Kamer van 1 juli jl. hebben de minister en de staatssecretaris aangegeven dat zij het eerstgenoemde advies overnemen. Het advies

om de plaatsing van de bedoelde groep jongeren in JJI's te beëindigen, onderschrijven zij als intentie. Voordat zij daar een definitief standpunt over innemen, willen ze eerst de consequenties verkennen. Complicaties zijn bijvoorbeeld de lastige afbakening van de doelgroep en het feit dat tijdig voldoende alternatief zorgaanbod beschikbaar moet zijn. De kenmerken van de doelgroep vereisen bovendien een beveiligde omgeving voor de toepassing van dit zorgaanbod. Dit laatste vergt wettelijke aanpassingen. Vóór 1 januari 2005 komt er daarom een nader plan van aanpak. Dit zal duidelijk maken wat de omvang van de doelgroep is, welk alternatief zorgaanbod hiervoor nodig is en op welke termijn en onder welke voorwaarden dit beschikbaar komt.

Eind 2004 een nader plan van aanpak

Acties op de korte termijn

De volgende acties zijn inmiddels al in gang gezet of gaan binnenkort van start:

- Uitvoering van het dit voorjaar door de betrokken partijen overeengekomen Urgentieplan crisisplaatsing. Daarin is afgesproken dat jongeren die nu op

(foto: Bart Versteeg)

een crisisopvangplek in een JJI verblijven, sneller worden onderzocht. GGZ-instellingen leveren de benodigde psychiatrische deskundigheid. Ook Ivg-organisaties zetten hun deskundigheid in. Waar nodig kan de psychiatrische behandeling al in de JJI beginnen. Dit najaar volgt een evaluatie van deze afspraken.

- Beginnen met een gefaseerde beëindiging van het binnen JJI's in één groep plaatsen van jeugdigen die

een strafbaar feit hebben gepleegd en jeugdigen die dit niet hebben gedaan.

- Start van een nieuw, preventief aanbod in een gesloten jeugdzorgsetting voor kinderen jonger dan 12 jaar, om plaatsing in een JJI te voorkomen. Zolang de wet op dit punt nog niet is aangepast, gebeurt dit alleen onder strikte voorwaarden en onder toezicht van de Inspectie Jeugdzorg.
- Ontwikkeling van een intersectoraal zorgaanbod, respectievelijk ter voor-

coming van plaatsing in een JJI en als vervolg op een JJI-plaatsing.

- Versterking van de ketenregie door bureau jeugdzorg om een versnelde uitstroom van de doelgroep uit JJI's mogelijk te maken.

*Het volledige werkgroepadvies en de brief daarover aan de Tweede Kamer zijn te vinden op www.jeugdzorg.nl (zie onder *Praktijk en vervolgens onder Zorgaanbieders*). ■*

Congres over onderzoek naar effectiviteit jeugdzorg

Kennis delen en in de praktijk toepassen

Op 28 januari 2005 organiseert het ministerie van VWS het congres 'Jeugdzorg in onderzoek - focus op effectiviteit'. Het is de eerste van een serie jaarlijkse congressen over jeugdzorg in onderzoek. Het ministerie wil hiermee de kennisuitwisseling en de praktische toepassing van researchresultaten bevorderen. Deze eerste keer zijn de schijnwerpers gericht op het thema effectiviteit van de zorg.

Het congres is bedoeld voor onderzoekers, stafmedewerkers en managers in de jeugdzorg die bezig zijn met het thema effectiviteit van de zorg. De bedoeling is dat zoveel mogelijk deelnemers aan het congres een presentatie geven over hun onderzoeksbevindingen en/of -plannen. Veel jeugdzorginstellingen experimenteren op dit moment met vormen van effectmeting. Zij kunnen hiervoor op het congres nieuwe inspiratie opdoen en inzichten verwerven die in de praktijk toepasbaar zijn.

Deel uw kennis!

Mensen uit de jeugdzorgpraktijk die al een of meer onderzoeken over dit thema hebben uitgevoerd, kunnen hierover een korte presentatie geven in de vorm van een workshop. De rest van de workshop, die een uur duurt, is gewijd aan een interactieve sessie met de deelnemers. Mensen die nog bezig zijn met de opzet of uitvoering van een onderzoek, kunnen een 'posterpresentatie' geven. Het NIZW, dat het congres namens VWS organiseert, biedt ondersteuning bij de praktische uitvoering van de diverse presentaties. Tot 20 november 2004 is het mogelijk een voorstel voor een presentatie in te dienen via www.jeugdzorg.nl/inonderzoek.

De organisatoren laten de inschrijvers zo spoedig mogelijk weten van welke aanbiedingen zij gebruikmaken. Natuurlijk zijn ook professionals uit de jeugdzorg die zelf geen presentatie geven, van harte welkom op dit congres.

Deel uw kennis: geef een presentatie!

Plenaire programma

Voorafgaand aan de workshops zijn er twee plenaire inleidingen. Michael Little, onderzoeker bij de Engelse Dartington

Social Research Unit en de Chapin Hall Centre for Children van de University of Chicago, houdt eerst een lezing. Daarna is het de beurt aan Tom van Yperen, bijzonder hoogleraar Onderzoek en ontwikkeling effectieve jeugdzorg aan de Universiteit Utrecht. De eerste lezing is in het Engels. Ook in enkele workshops is Engels de voertaal. Als dagvoorzitter treedt op Gemma Tielen, directeur Jeugdbeleid van het ministerie van VWS.

Aanmelding deelnemers

Het congres 'Jeugdzorg in onderzoek - focus op effectiviteit' vindt plaats op 28 januari 2005 van 9.30 – 17.00 uur in De Meervaart te Amsterdam. De deelnamekosten bedragen € 100 per persoon. Wilt u hierbij aanwezig zijn, ga dan voor meer informatie en aanmelding naar www.jeugdzorg.nl/inonderzoek. ■

(foto: Bart Versteeg)

Eén etage hoger; een wereld van verschil

In haar loopbaan bij VWS leerde Gemma Tielen de gezondheidszorg in vrijwel al z'n facetten kennen. De laatste jaren was zij er directeur Curatieve Zorg. Als directeur Jeugdbeleid werkt zij nu slechts één etage hoger in het VWS-gebouw. Maar het cultuurverschil is groot, vertelt Gemma Tielen.

"Professionals in de gezondheidszorg doen vaak alsof zij de wijsheid in pacht hebben. Ze vinden dat ze het goed doen. Als je bijvoorbeeld suggesties doet om de doelmatigheid te vergroten, beginnen ze te steigeren. Mijn eerste indruk is, dat dit in de jeugdzorg heel anders ligt", vertelt Gemma Tielen. "Ik zit nu middenin een serie werkbezoeken om de sector te leren kennen. Daarbij kom ik veel mensen tegen die zeggen: 'we doen het niet goed genoeg' en 'het moet beter'. Dat is heel goed, want er is ongetwijfeld veel te verbeteren. Maar ik vind de houding nog te afwachtend. Bij een jeugdzorginstelling die ik heb bezocht, beklagden hulpverleners zich erover dat zij niet altijd de dossiers krijgen van kinderen die daar op last van de rechter zijn geplaatst en dat er na de behandeling onvoldoende follow-up is. Maar zij hadden geen actie ondernomen om daar verandering in te brengen."

Tijdelijk verschijnsel?

"Ik hoop dat die afwachtende houding een tijdelijk verschijnsel is. Misschien heeft het ook wel te maken met de

organisatorische perikelen die de invoering van de Wet op de jeugdzorg voor instellingen met zich meebrengt. Daar heb ik wel begrip voor. Overigens ben ik onder de indruk van de betrokkenheid van de mensen die in de jeugdzorg werken. Het zijn vaak moeilijke gezinsituaties en lastige dilemma's waar zij in hun werk mee te maken hebben. Maar juist omdat het om zulke ernstige problemen gaat, is er geen tijd te verliezen.

"Er is geen tijd te verliezen!"

Die ouders en kinderen hebben *nu* goede zorg nodig. Daarom mag van iedereen in de jeugdzorg een actieve bijdrage worden verwacht bij het tot stand brengen van een sluitende keten van zorg en hulpverlening, vroegtijdige signalering en het verminderen van wachtlijsten, om maar eens een paar belangrijke zaken te noemen. Ik beschouw het daarbij als mijn opdracht de inzet van de sector te ondersteunen met beleid dat die inspanningen versterkt", aldus Gemma Tielen. ■

Gemma Tielen (directeur Jeugdbeleid VWS): "Er is geen tijd te verliezen. Wij zijn er voor kinderen met ernstige problemen en die hebben nu goede zorg nodig." (foto: Hendriksen/Valk)

(foto: Bart Versteeg)

Kort Tweede Kamer over jeugdzorg

Op 6 oktober 2004 vindt in de Tweede Kamer een algemeen overleg over de jeugdzorg plaats. De Kamer spreekt dan met minister Donner en staatssecretaris Ross over onder meer civiele plaatsingen in justitiële jeugdinrichtingen en het beleidsprogramma voor de jeugdbescherming 'Beter Beschermd'.

Praktische gevolgen in kaart gebracht

Met ingang van 1 januari 2005 is bureau jeugdzorg de toegangspoort naar het zorgaanbod van de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (jeugd-ggz). De landelijke werkgroep 'Integratie toegang jeugd-ggz in het bureau jeugdzorg' heeft de praktische gevolgen hiervan in kaart gebracht.

In het vorige nummer van deze nieuwsbrief (nr. 13, juni 2004) is al beschreven wat de overheveling van de toegangsfunctie naar bureau jeugdzorg op hoofdlijnen inhoudt. Inmiddels heeft de genoemde werkgroep een aantal aspecten nader uitgewerkt in een notitie voor het veld. Dit artikel geeft de belangrijkste punten uit de notitie weer. De volledige versie van de notitie en het vorige nummer van deze nieuwsbrief zijn te vinden op www.jeugdzorg.nl.

Bureau Jeugdzorg

Met ingang van 1 januari 2005, de datum waarop de Wet op de jeugdzorg in werking treedt, neemt bureau jeugdzorg de toegangstaken voor de jeugd-ggz over van de huisarts en het Regionaal Indicatie Orgaan (RIO). Dit geldt ook voor de intramurale jeugd-ggz met een looptijd van meer dan een jaar. Bureau jeugdzorg vormt dus vanaf dat moment de toegang tot de gehele jeugd-ggz.

Op deze regel bestaat slechts één uitzondering. Wanneer de (huis)arts of een daaraan gelijkgestelde behandelaar, zoals een specialist of een kinderarts, een redelijk vermoeden heeft dat de cliënt een ernstige psychiatrische stoornis heeft, mag hij rechtstreeks doorverwijzen naar de jeugd-ggz. Dit wordt geregeld in de Amvb 'Besluit rechtstreekse verwijzing jeugd-ggz'. In oktober zal het ministerie van VWS, samen met de Landelijke Huisartsen Vereniging en het Nederlands Huisartsen Genootschap de huisartsen informeren over de veranderingen die de Wet op de jeugdzorg met zich meebrengt.

Indicatiebesluit

Dat bureau jeugdzorg de toegang vormt tot de jeugd-ggz betekent dat dit bureau in voorkomende gevallen in een indicatiebesluit vaststelt of en zo ja op welke vormen van ggz-zorg een jeugdige cliënt is aangewezen. Aan welke eisen zo'n indicatiebesluit moet voldoen, is bepaald in een ontwerp-Amvb bij de Wet op de jeugdzorg. De staatssecretaris van VWS

heeft aan de Eerste Kamer toegezegd om alle Amvb's, dus ook die over het indicatiebesluit, te toetsen op onnodige bureaucratie. Na overleg hierover met de betrokken veldpartijen, informeert staatssecretaris Ross deze partijen in oktober 2004 over haar definitieve voorstel voor de manier waarop bureau jeugdzorg moet gaan indiceren voor de jeugd-ggz.

Overige taken bureau jeugdzorg

Nadat bureau jeugdzorg een jeugdige cliënt heeft geïndiceerd voor ggz-zorg, is dit bureau op grond van de wet verplicht:

- de cliënt te ondersteunen bij het realiseren van zijn aanspraak op ggz-zorg;
- na te gaan of het hulpverleningsplan van de zorgaanbieder aansluit bij de gestelde indicatie;
- de geboden ggz-zorg te evalueren op basis van de in het hulpverleningsplan gestelde doelen.

Persoonsgebonden budgetten

In sommige gevallen kunnen cliënten hun aanspraak op zorg omzetten in een budget waarmee zij en/of hun opvoeders zelf de geïndiceerde ggz-zorg kunnen inkopen: het persoonsgebonden budget (PGB). Bureau jeugdzorg moet de cliënt daarin bijstaan. Dit komt er in de praktijk op neer dat het bureau de cliënt zo nodig

ondersteunt bij zijn contact met het zorgkantoor om de omzetting van de zorgaanpraak in een PGB te realiseren. De regels voor het PGB in de jeugd-ggz veranderen overigens niet door het in werking treden van de Wet op de jeugdzorg.

Bureau jeugdzorg stelt vast welke hulp cliënt nodig heeft

GGZ-aanbieders

De Wet op de jeugdzorg stelt regels voor de relatie tussen zorgaanbieders onderling en met het bureau jeugdzorg. Deze zijn ook van toepassing op de relatie tussen ggz-aanbieders en bureau jeugdzorg, behalve als het gaat om cliënten die door de (huis)arts rechtstreeks naar de jeugd-ggz zijn verwezen. Alle zorgaanbieders zijn op grond van de wet verplicht bureau jeugdzorg te informeren over de aanvang, voortgang en beëindiging van de zorg. Zij moeten ook meewerken aan de evaluatie ervan. Het is namelijk een wettelijke taak van bureau jeugdzorg de verleende zorg te volgen en te evalueren. Op dit moment kijkt het ministerie van VWS samen met het veld hoe de informatiestromen van aanbieders van Awbz-gefinancierde zorg, zorgkantoren en bureaus jeugdzorg op elkaar kunnen worden afgestemd.

Meerdere aanbieders tegelijkertijd

Als een cliënt een indicatie heeft voor meerdere vormen van zorg, bijvoorbeeld

(foto: Bart Versteeg)

voor jeugdzorg op grond van de Wet op de jeugdzorg en ggz-zorg op grond van de Awbz, zijn de betrokken aanbieders er zelf verantwoordelijk voor dat dit goed verloopt. Zij moeten een gezamenlijk hulpverleningsplan opstellen dat aansluit bij het indicatiebesluit en zelf de zorg coördineren. Het is de taak van bureau jeugdzorg om dit te bevorderen.

Meer samenwerking tussen ggz- en jeugdzorgaanbieders

Zorgkantoren

De zorgkantoren financieren het ggz-zorgaanbod vanuit de Awbz. Tegenover de cliënt hebben zij een zorgplicht. Door het

inkopen van voldoende, passende zorg, maken zij het mogelijk dat de cliënt zijn aanspraak op zorg kan realiseren. Zorgkantoren beoordelen het indicatiebesluit van bureau jeugdzorg niet inhoudelijk, maar kunnen het wel toetsen aan de formele Awbz-eisen. Verder registreren zorgkantoren welke zorg de cliënten (moeten) ontvangen en hoe de wachtlijsten zich ontwikkelen.

Provincies

De provincies zijn als financiers verantwoordelijk voor de bureaus jeugdzorg en de jeugdzorg waarop volgens de Wet op de jeugdzorg aanspraak bestaat.

Bovendien zijn zij verantwoordelijk voor de aansluiting tussen de vraag naar en het aanbod van jeugdzorg. Dit betekent

dat de provincie met de zorgkantoren afspraken maakt over de inkoop van zorg. Daarnaast neemt de provincie het initiatief tot het maken van afspraken tussen de veldpartijen in het werkgebied over de integratie in bureau jeugdzorg van de toegang tot de jeugd-ggz.

Voor goede indicatiestelling is expertiseoverdracht nodig

Overdracht expertise

Het is van groot belang dat instellingen voor jeugd-ggz de bureaus jeugdzorg helpen de expertise te ontwikkelen die nodig is voor een kwalitatief goede indicatiestelling. Een voor de hand liggende vorm van expertiseoverdracht is de inzet van ggz-personeel binnen bureau jeugdzorg. Het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg voorziet uitdrukkelijk in deze mogelijkheid. Het betrokken ggz-personeel hoeft daartoe geen dienstverband met bureau jeugdzorg aan te gaan. In een eerder nummer van deze nieuwsbrief is een goed voorbeeld van samenwerking tussen een ggz-instelling en een bureau jeugdzorg beschreven (nieuwsbrief nr. 8, september 2003). In een volgend nummer zal opnieuw aandacht aan dit thema worden besteed. ■

(foto: Bart Versteeg)

Kort Brochure over gemeentelijke taken

Binnenkort publiceren het ministerie van VWS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een gezamenlijke brochure over de rol van gemeenten in het licht van de Wet op de jeugdzorg. Hoe zijn de taken en verantwoordelijkheden nu precies verdeeld tussen het lokale jeugdbeleid en de provinciaal georganiseerde jeugdzorg? En hoe kunnen gemeenten bijdragen aan een optimale aansluiting tussen beide werkvelden? Want dat is wat de burger nodig heeft: een sluitende keten van hulp en zorg bij opvoed- en opgroei problemen. Ouders en kinderen met dergelijke problemen stuur je niet van het kastje naar de muur. De brochure besteedt in dit verband aandacht aan de functies die het lokaal preventieve jeugdbeleid moet kunnen vervullen om te kunnen voorzien in de hulpbehoeften voorafgaand aan de jeugdzorg. Dit zijn de functies: informatievoorziening, vroegtijdige signalering van problemen, toeleiding naar het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg op lokaal niveau. In de brochure zijn ook praktische voorbeelden te vinden van de manier waarop deze functies kunnen worden ingevuld. Voor de implementatie in de lokale praktijk hebben het ministerie van VWS en de VNG een ondersteuningstraject voor gemeenten ontwikkeld. Meer hierover leest u in de brochure 'Opvoed- en opgroei-ondersteuning', die het ministerie van VWS en de VNG dit najaar aan alle gemeenten toezenden.

Colofon

Redactieadres

Ministerie van VWS
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Coördinatie

Ministerie van VWS: DJB en DVC
Ministerie van Justitie: DJJ en DV

Redactie

Teun Baak, Tekst & Beleid bv, Bleiswijk

Vormgeving

Optima Forma bv, Voorburg

Fotografie

Er bestaat geen enkele relatie tussen de afgebeelde personen en de inhoud van de artikelen, tenzij in een fotobijchrift uitdrukkelijk anders is vermeld.